

І. В. Гайворонська

ст. викл.

МАРКЕТИНГ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ

Досліджувана тема є актуальною, оскільки успіх підприємств туристичної дестинації на ринку, багато в чому залежить від базових маркетингових концепцій і своєчасного впровадження нових підходів, орієнтованих на формування і підтримання довгострокових взаємовідносин на різних рівнях:

між фірмою і споживачем, фірмами і їх бізнес-партнерами, іншими організаціями, а також взаємовідносин всередині організації [1, с. 600]. При чому особливої уваги заслуговує система відносин підприємства туристичної дестинації зі співробітниками і партнерами, що є основою концепції маркетингу взаємовідносин.

З огляду на основні положення концепції маркетингу взаємовідносин було проведено дослідження туристичного ринку Одеської області. На ринку якої працює 310 ліцензованих підприємств, що надають рекреаційно-туристичні послуги, та функціонує близько 100 туристичних екскурсійних маршрутів [2]. Для дослідження було обрано 50 найбільш успішних, з економічної точки зору, підприємств туристичної дестинації, а саме туристичні агенти і туроператори.

На самперед, для успішної, ефективної роботи підприємств туристичної дестинації, є дуже важливим розвиток взаємовідносин з так званими внутрішніми клієнтами – співробітниками, адже задоволеність персоналу має значний вплив на якість туристичних послуг та лояльність клієнтів. Результати оцінки основних характеристик внутрішніх відносин досліджуваних підприємств туристичної дестинації представлено у табл. 1.

Таблиця 1.

Оцінка внутрішньої атмосфери підприємств туристичної дестинації

Фактори впливу	не важливий	важливий	дуже важливий	середня оцінка, балів, (0-5)
Ефективність роботи	0	100	0	4,7
Дотримання правил ділової етики, створення Кодексу професійної етики	0	100	0	2,2
Усвідомлення важливості своєї роботи	0	96	4	4,7
Імідж компанії	0	91	9	4,3
Задоволеність своєю роботою	0	87	13	4,2
Особистісний розвиток, навчання, досвід	0	86	14	4,5
Стабільність	0	81	19	2,4
Традиції компанії	13	81	6	2,6
Довірчі/дружні відносини в компанії	14	72	14	3,1
Допомога/готовність прийти на допомогу колег	5	60	35	3,1
Ввічливість/доброзичливість колег	0	55	45	3,6

Джерело: [складено автором]

Опитування показало, що керівний персонал вважає, що внутрішня атмосфера компанії має значний вплив на результативність діяльності, а отже, чинники впливу на атмосферу визначені як важливі і дуже важливі. Проте оцінка внутрішньої атмосфери своїх фірм за такими чинниками визначена як невисока. Чисельність персоналу фірми в основному невисока – від 5 до 12 осіб. Тому дуже важливим є людський фактор і для успішної роботи необхідно створити команду однодумців, колектив зі своїми традиціями і правилами. Крім того, важливим є створення Кодексу професійної етики і дотримання етичних правил поведінки у колективі.

За результатами опитування керівників підприємств туристичної дестинації найважливішими факторами впливу на взаємовідносини із бізнес-партнерами є: професіоналізм, ділова репутація, пунктуальність, чіткість і оперативність в роботі, дотримання усіх домовленостей і строків виконання робіт, навички співпраці с партнерами (табл. 2).

Таблиця 2.

Оцінка якісних характеристик бізнес-партнерів підприємства туристичної дестинації за ступенем важливості

Якісні характеристики бізнес-партнерів	не важливо	важливо	дуже важливо
Професіоналізм	0	65	35
Ділова репутація	5	80	15
Позитивний попередній досвід взаємовідносин	0	79	21
Ввічливість / доброзичливість колег	3	78	19
Чесність / ділова надійність	5	75	20
Чіткість / оперативність / пунктуальність	0	66	34
Стабільність, вигідна цінова політика	15	67	18
Позитивний досвід вирішення конфліктів	33	51	16
Особистісні / дружні неформальні відносини	55	32	13
Інформаційна відкритість	65	30	5

Джерело: [складено автором]

При оцінці якісних характеристик бізнес-партнерів більшість респондентів відзначили важливість ввічливості їх партнерів, чесності, ділової надійності. Не дуже важливим фактором менеджери вважають проведення стабільної цінової політики з боку своїх партнерів. З приводу позитивного досвіду щодо вирішення конфліктних ситуацій думки розділилися, проте 51% цей фактор вважає важливим, а 16% – дуже важливим. Також важливим виділено фактор встановлення особистих неформальних зв'язків, що дає можливість в туристичному бізнесі вирішувати конкретні питання в найкоротші терміни. Інформаційну відкритість бізнес-партнерів більшість опитаних вважають другорядним фактором.

Таким чином, за даними проведеного аналітичного дослідження, для підприємств туристичної дестинації особливо важливим є маркетинг взаємовідносин за виділеними напрямками взаємодії, що формує на кожному рівні ланцюги цінності і, відповідно, потребує управляючого впливу.

Список використаної літератури

1. Kotler P., Bowen J. T., Baloglu S., Makens J. Marketing for Hospitality and Tourism. 7th Global ed. Pearson, 2016. 688 p.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України.
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 01.11.2020).